

FÖRVALTNINGSRÄTTEN
I STOCKHOLM
Allmänna avdelningen
Enhet 14

DOM
2013-08-23
Meddelad i
Stockholm

Mål nr
15232-13

Sida 1 (13)

SÖKANDE

JM Entreprenad AB, 556060-8837
169 82 Stockholm

Ombud:

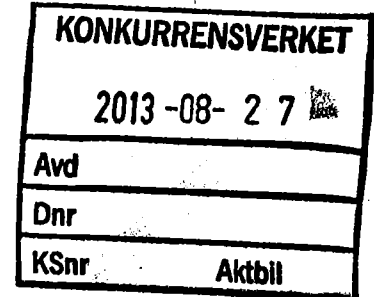
1. Advokat Liselott Fröstad
2. Jur.kand. Jenny Kenneberg
Andersson Gustafsson Advokatbyrå KB
Box 3124
103 62 Stockholm

MOTPART

Stockholms Stad, Exploateringsnämnden
Box 8311
104 20 Stockholm

SAKEN

Offentlig upphandling

FÖRVALTNINGSRÄTTENS AVGÖRANDE

Förvaltningsrätten bifaller JM Entreprenad AB:s ansökan om överprövning
och förordnar att upphandlingen ska göras om.

Dok.Id 383104

Postadress
115 76 Stockholm

Besöksadress
Tegeluddsvägen 1

Telefon
08-561 680 00
E-post:
forvaltningsrattenistockholm@dom.se

Telefax
08-561 680 01

Expeditionstid
måndag – fredag
09:00-15:00

YRKANDEN M.M.

Stockholms stad, exploateringskontoret (Stockholms stad) genomför en upphandling enligt lagen (2007:1091) om offentlig upphandling (LOU) av tidig rivning av Projekt Slussen, dnr SN 811. I tilldelningsbeslut den 28 maj 2013 meddelade Stockholms stad att man avser att sluta kontrakt med Skanska Sverige AB (Skanska). Av upphandlingsprotokoll framgår att Stockholms stad bedömt att endast Skanska uppfyllde de obligatoriska kraven.

JM Entreprenad AB (JM) ansöker om överprövning och yrkar att upphandlingen ska göras om. Till stöd härför anför de bl.a. följande.

Oproportionerliga eller icke-transparenta krav?

Både de krav på teknisk och yrkesmässig kapacitet som Stockholms stad ställt och de referenser som ska lämnas för att styrka uppfyllandet av dessa är så högt ställda att de strider mot proportionalitetsprincipen. Kraven på referenser och användningen av begreppet "stadsmiljö" strider dessutom mot transparensprincipen. Stockholms stad kräver att anbudslämnarna ska ha resurser, kompetens och erfarenhet av att både organisera, utföra och följa upp uppdrag. För att bevisa detta ska anbudslämnarna kunna redovisa inte mindre än sex företagsreferenser samt tre referenser för platschefen och de två arbetsledarna. Samtliga referensuppdrag ska vara slutförda och utförda inom de senaste fem åren samt uteslutande utförda i stadsmiljö.

Vidare ska varje referensuppdrag innefatta flera olika arbetsmoment som inte nödvändigtvis brukar förekomma inom samma entreprenad. De angivna faktorerna sammantaget gör att endast ett fåtal projekt kan komma ifråga som referensuppdrag i upphandlingen. Därtill är det ofta offentliga beställare som står för beställningar av den efterfrågade typen av projekt just i stadsmiljö. Antalet sådana projekt per år är inte tillräckligt stort för

att varje anbudslämnare ska kunna ta fram så många som sex projekt från de senaste fem åren. Även om Slussen-projektet som helhet är omfattande och komplicerat omfattar denna upphandling bara en mycket begränsad del av hela projektet och motiverar inte att ställa så långtgående krav på teknisk och yrkesmässig kapacitet som Stockholms stad har gjort. Det är Sveriges största företag som har lämnat anbud. Anbudslämnarna innehar en omfattande teknisk och yrkesmässig kapacitet. Ändå har fem av sex företag förkastats på grund av brister i det avseendet, vilket är ett tydligt tecken på att kraven är för högt ställda och har medfört att konkurrensen på marknaden inte har tillvaratagits på ett ändamålsenligt sätt. Kraven är inte rimligt avvägda och framför allt inte lämpliga och effektiva för att uppnå det angivna syftet. Det finns inget i kravställningen som säkerställer att anbudslämnaren har tidigare erfarenhet av arbeten med komplicerade grundförhållanden eller arbeten med hög risk för sättningar i omkringliggande byggnader eller med omgivande trafik. Stockholms stad har inte förklarat hur kraven säkerställer rätt kompetens hos anbudslämnarna.

Vidare har JM tolkat begreppet "stadsmiljö" såsom hänförligt till de omständigheter vilka komplicerar arbetena vid Slussen, nämligen omkringliggande byggnader med risk för sättningar och trafiksituationen. Det är dock snarast fråga om att fel krav har ställts i förhållande till vad som gör uppdraget komplext, och inte tolkningen av begreppet "stadsmiljö", som är problemet. Det är otänkbart att anbudsgivarna skulle välja att inte använda sig av tillgängliga referensuppdrag. Anbudsgivarna har tydligen inte förstått vad Stockholms stad menar. En sådan otydlighet ska inte drabba anbudsgivarna utan utgör brist i förfrågningsunderlagets transparens.

Skanskas anbud, allmänt

För att ett anbud ska kunna antas i en offentlig upphandling krävs att alla obligatoriska krav är uppfyllda. Utvärderas anbudet trots bristande uppfyl-

lelse av kravet har upphandlande myndighet åsidosatt principerna om lika-behandling och transparens.

Skanskas anbud, åberopande av annans kapacitet

Skanskas anbud uppfyller inte uppställda krav på bevisning om teknisk och yrkesmässig kapacitet. I kraven ingår att utföra uppdraget, inte bara att organisera det. De referensuppdrag som Skanska angett gällande rivnings-entreprenader har utförts av en underentreprenör och Skanska har inte bifogat ett åtagande från denna. Eftersom Skanska lämnat referenser avseende uppdrag som är utförda av ett helt annat företag, som såvitt framgår av anbudet inte har något med den aktuella upphandlingen att göra, är upphandlingens obligatoriska krav inte uppfyllda. Skanska får inte styrka sin tekniska kapacitet enligt 11 kap. 11 § LOU genom att åberopa annans kapacitet enligt 11 kap. 12 § LOU, utan 11 kap. 11 § LOU reglerar uttömmande hur den tekniska kapaciteten får styrkas.

Skanskas anbud, referensuppdragens innehåll

Referensuppdrag nr 4, 5 och 6 har inte innefattat rivning av både betong-bjälklag och andra konstruktioner av betong. Det går inte att utläsa att dessa omfattar samtliga efterfrågade moment. Referensuppdrag 5 har utförts i Fredriksdal och avser rivning av en kaj, vilket inte är en entreprenad i stadsmiljö och uppdraget innefattar inte rivning av bjälklag. Även om det formellt sett utgör del av Hammarby Sjöstad kan ett avstängt industriområde aldrig utgöra stadsmiljö.

Skanskas anbud, "egna" referenser

Mot bakgrund av att syftet med att lämna referensuppdrag är att styrka viss kapacitet hos anbudslämnaren kan det aldrig vara tillåtet att en person hos anbudslämnaren själv ska verifiera riktigheten i lämnade uppgifter. Det ligger i sakens natur att uppgifterna måste verifieras av en utomstående. Uppgifterna har redan lämnats en gång av anbudslämnaren genom angivande av

anbudet och kan inte verifieras av densamma. Som kontaktperson för flera referensuppdrag har Skanska angett personer på Skanska. En person som är anställd hos Skanska kan aldrig användas för att verifiera att Skanska eller dess underentreprenör har levererat en fullgod tjänst inom avtalad tid. Att tillåta att en anbudslämnare anger sig själv som kontaktperson för ett referensuppdrag strider mot likabehandlingsprincipen.

Skada

JM:s anbud uteslöts från utvärdering på grund av bristande referenser. Om JM:s anbud hade utvärderats skulle det ha tilldelats kontrakt, då JM offrerat lägst anbudssumma. Därmed har JM lidit skada. Eftersom samtliga anbudslämnare har lämnat bristande referenser skulle Stockholms stad rättligen ha genomfört en förnyad annonsering, alternativt ett förhandlat förfarande.

Stockholms stad bestrider ingripande enligt LOU och anför bl.a. följande.

Oproportionerliga eller icke-transparenta krav?

De arbeten som upphandlingen avser är mycket komplexa. Entreprenaden utförs till största delen under grundvattennivån med de komplikationer detta medför i och med att vatten måste ledas bort. Till detta kommer de mycket besvärliga geologiska förhållandena. Slussen ligger på den mäktiga rullstensåsen Brunkebergsåsen och det stora avståndet ner till bergnivån ställer mycket stora krav på den som ska arbeta i denna miljö. Slussen ligger också i den s.k. Stockholmsförkastningen där berget, som är av dålig kvalitet och svårt att arbeta med, sluttar dramatiskt. Tidigare entreprenader i Slussen-området har dragits med stora problem och förseningar på grund av dessa komplicerade grundförhållanden.

Den aktuella upphandlingen innefattar bland annat spontning och pålning med borrhålsstålspålar som ska äga rum intill Katarinahissen och Salt-

sjöpåfarten; pålningen även inom Saltsjöbanans riskområde. Borrade stål-rörspålar används när det är svåra geotekniska förhållanden. Den nya spontningen och pålningen får inte förvärra pågående sättningar, vilket ställer stora krav på kompetens och erfarenhet hos entreprenören. Pålningen ska ske med 65 borrade stål-rörspålar av varierande djup, med en ingjutningslängd på minst tre meter samt alldeles intill en stor fastighet som har golv direkt på mark i bottenvåningen. Det finns gamla konstruktioner av kaj m.m. under marknivån. Allt arbete utförs under tak och med omgivande trafik. Stockholms stad har i förfrågningsunderlaget begärt dels referenser från tre tidigare med godkänt resultat utförda entreprenader i stadsmiljö vilka innefattar betong- och grundläggningsarbeten med spontning och pålning med borrade pålar, dels företagsreferenser, t.ex. via. underentreprenör av tre tidigare rivningsentreprenader i stadsmiljö innefattande rivning av betongbjälklag och andra tunga konstruktioner av betong. Vid uppförande av konstruktioner i stadsmiljö är det snarast regel att en entreprenad innefattar såväl betongarbete som grundläggningsarbeten med spontning och pålning med borrade pålar. Det är inte heller ovanligt att rivningsentreprenader i stadsmiljö innefattar rivning av betongbjälklag jämte andra tunga konstruktioner av betong. Referensuppdrag som visar förmåga att hantera alla dessa arbetsmoment i ett och samma projekt är värdefulla och relevanta eftersom den aktuella upphandlingen innefattar alla dessa moment. Alla JM:s referenser har innefattat kombinationer av betongbjälklag och andra tunga konstruktioner av betong.

Stockholms stad gör en vidare tolkning av begreppet stadsmiljö än vad JM gör, och begränsar det inte till att innefatta endast Stockholms innerstad. Stockholms stad använder begreppet för att markera att det ställs särskilda krav som kan gälla t.ex. transporter till arbetsplatsen, hänsyn till boende, krav på trafikordningsplaner och krav på grund av intilliggande byggnader med pågående verksamhet. JM:s snäva tolkning kan förklara varför JM uppfattade det som att endast ett fåtal referensuppdrag stod till buds. Flera

av de anbudsgivare som inte kvalificerade sig i upphandlingen hade enligt Stockholms stads kännedom kunnat hänvisa till andra referenser än de gjorde, vilka skulle ha godtagits för kvalificering.

Skanskas anbud, åberopande av annans kapacitet

I punkten UFB.51 i upphandlingsföreskrifterna anges att anbudsgivaren ska ange "minst tre stycken olika företagsreferenser, t.ex. via underentreprenör...". Det framgår således uttryckligen i förfrågningsunderlaget att uppdrag utförda av Skanska via underentreprenörer är godtagbara referensuppdrag. Även om anbudsgivaren använt underentreprenörer ska referensuppdragen visa att anbudsgivaren utövat ledning och styrning över en rivningsentreprenad i stadsmiljö.

Skanskas anbud, referensuppdragens innehåll

Skanskas referensuppdrag nr 4 avser rivning av Lidingövägens bro över Värtabanan vilket innefattade rivning av brounderbyggnad med brostöd och brovingar av betong som utgjorde en tung konstruktion av betong, samt rivning av betongfarbana som utgjorde ett betongbjälklag. Skanskas referensuppdrag nr 5 avser rivningen av en kaj i Fredriksdal i Hammarby sjöstad vilket innefattade rivning av en krönbalk med tung konstruktion av betong och rivning av ett kajdäck av betong som utgjorde ett betongbjälklag. Skanskas referensuppdrag nr 6 avser totalrivning av sex byggnader med 3-9 våningar i Hornsberg och innefattade grundläggningsdelar med grundsulor och grundmurar som utgjorde tunga konstruktioner av betong samt alla bjälklag av betong i byggnaderna. Stockholms stad anser att dessa referensuppdrag uppfyller kraven och att Hammarby sjöstad utgör stadsmiljö då det är en trafikerad och bebyggd stadsdel där miljön kan likställas med vilken normalstor eller stor stad som helst i Sverige. JM har själva angivit ett referensuppdrag i Henriksdalshamnen, som också ligger i Hammarby sjöstad, varför JM:s argumentation på denna punkt brister i trovärdighet.

Skanskas anbud, "egna referenser"

Skanska har valt att åberopa referensuppdrag som utförts av olika delar av företaget och på så sätt visat att man har en samlad kompetens och kapacitet. Man skulle kunna säga att Skanska bildat ett "internt konsortium" för att klara ställda krav. Andra anbudsgivare har kanske inte sett till hela sitt företags kompetens utan låtit en enskild resultatenhets erfarenhet ligga till grund för anbudet och därigenom inte klarat att redovisa tillräckliga referensuppdrag.

Stockholms stad menar att det inte står i strid med likabehandlingsprincipen att hänvisa till en person hos anbudsgivaren när, som i detta fall, referentens uppgift inte är att lämna värdeomdömen om en viss person eller organisation.

SKÄLEN FÖR AVGÖRANDET

Allmänt

Av 1 kap. 9 § LOU framgår att upphandlande myndigheter ska behandla leverantörer på ett likvärdigt och icke-diskriminerande sätt samt genomföra upphandlingar på ett öppet sätt. Vid upphandlingar ska vidare principerna om ömsesidigt erkännande och proportionalitet iakttas. Att utvärdera och anta ett anbud som inte uppfyller skall-kraven strider mot likabehandlingsprincipen; jfr EU-domstolens avgörande C-243/89, Stora Bältbron.

Om den upphandlande myndigheten har brutit mot de grundläggande principerna i 1 kap. 9 § LOU eller någon annan bestämmelse i lagen, och detta har medfört att leverantören har lidit eller kan komma att lida skada, ska rätten enligt 16 kap. 6 § LOU besluta att upphandlingen ska göras om eller att den får avslutas först sedan rättelse gjorts. Valet mellan de två åtgärderna gör domstolen, oberoende av hur yrkandena utformats, med utgångs-

punkt i vad som är det ändamålsenliga i varje enskilt fall, jfr Högsta förvaltningsdomstolens avgörande RÅ 2005 ref. 47.

Oproportionerliga eller icke-transparenta krav?

En upphandlande myndighet har stor frihet att själv utforma sin upphandling inom de ramar som ges av de allmänna principerna för offentlig upphandling, jfr RÅ 2010 ref. 78 samt domar av Kammarrätten i Stockholm den 30 oktober 2012, mål nr 5351-12, och Kammarrätten i Jönköping den 6 november 2012, mål nr 1917-12. Stockholms stad har enligt förvaltningsrättens mening på ett nöjaktigt sätt förklarat de speciella krav och svårigheter som rivningen av Slussen medför. Dessutom verkar JM ha tolkat kraven som hårdare än deras ordalydelse ger täckning för, dels genom att tolka begreppet ”stadsmiljö” som att det endast skulle innebära ”Stockholms innerstad”, dels genom att inte se de möjligheter som getts att åberopa annans kapacitet. Förvaltningsrätten finner inte att förfrågningsunderlagets lydelse ger vid handen att oproportionerliga krav ställts, att begreppet stadsmiljö eller kraven på referensuppdrag är oklara på sätt som strider mot transparensprincipen eller att Stockholms stad på något annat sätt brutit mot LOU eller mot någon upphandlingsrättslig princip i upphandlingens konkurrensuppsökande skede.

Skanskas anbud, åberopande av annans kapacitet

JM har åberopat 11 kap. 12 § LOU och menar att Skanska borde ha diskvalificerats för att de referensuppdrag som Skanska angett gällande rivningsentreprenader, utförts av en underentreprenör från vilken Skanska inte har bifogat ett åtagande. Emellertid är förfrågningsunderlaget på denna punkt, UFB.52, formulerat enligt följande.

Anbudsgivare skall ange minst tre stycken olika företagsreferenser med beskrivning av tidigare med godkänt resultat utförda entreprenader innefattande betongarbeten samt grundläggningsarbeten med spontning och pålning med borrar pålar samt minst tre stycken olika företagsreferenser, t.ex. via underentreprenör, av tidigare utförda rivningsentreprenader i

stadsmiljö innefattande rivning av betongbjälklag och andra tunga konstruktioner av betong.

Förvaltningsrätten menar att denna formulering ("t.ex. via underentreprenör"), i kombination med att det i byggbranschen är så vanligt med entreprenörer på flera nivåer, öppnar för att annat företags kapacitet kan ha använts. I förfrågningsunderlaget har det inte uppställts något krav på bifogande av ett skriftligt åtagande från samarbetspartners eller underentreprenörer avseende dessa referensprojekt i förfluten tid. Vidare tolkar förvaltningsrätten 11 kap. 12 § LOU, av vilken det följer att leverantören ska visa att leverantören "kommer att förfoga över nödvändiga resurser när kontraktet ska fullgöras", som att bestämmelsen inte främst tar sikte på de redan genomförda referensuppdragen utan på det uppdrag som ska upphandlas. Förvaltningsrätten finner sammanfattningsvis att Stockholms stad, genom att godta Skanskas anbud, vad gäller denna punkt inte har brutit mot lika-behandlings- eller transparensprincipen.

Skanskas anbud, referensuppdragens innehåll

Även när det gäller huruvida innehållen i Skanskas referensuppdrag uppfyller kraven förefaller JM ha gjort en alltför strikt tolkning av förfrågningsunderlaget. Liksom i Kammarrätten i Sundsvalls dom den 18 maj 2011, mål nr 319—321-11, krävs det i detta fall enligt förvaltningsrättens mening inte att anbudsgivaren ordagrant bekräftar det som efterfrågas i ett skall-krav för att detta ska anses uppfyllt. Förvaltningsrätten finner inga skäl att betvivla att Skanskas referensuppdrag i Värtabanan, Hammarby sjöstad och Hornsberg innefattade rivning av sådana betongbjälklag och tunga betongkonstruktioner som efterfrågas. Då alla dessa rivningsuppdrag utfördes i Stockholm finner förvaltningsrätten här också skäl att lita till Stockholms stads områdes- och sakkunskap. Det hade varit fullt möjligt för Skanska eller någon annan anbudsgivare att åberopa referensuppdrag från andra städer än Stockholm, vilket då hade lagt en större presentationsbörda på anbudsgivaren. Förvaltningsrätten anser också att Hammarby sjöstad i

Stockholm måste anses omfattas av begreppet stadsmiljö. Förvaltningsrätten finner sammafattningsvis att Stockholms stad inte heller på denna punkt brutit mot likabehandlings- eller transparensprincipen.

Skanskas anbud, "egna" referenser

I Kammarrätten i Stockholms dom den 10 juni 2011, mål nr 862-11, framhålls att det är tillåtet att en upphandlande myndighet utnyttjar egna referenser som beslutsunderlag om det sker på ett objektivet sätt och inte strider mot de unionsrättsliga bestämmelserna. Det handlar då om att det "för att en anbudsgivare ska vara känd hos beställaren" krävs att beställaren "genom tidigare uppdrag har egna erfarenheter av företaget". Utnyttjande av sådana egna referenser, om de är relevanta, ger enligt vad kammarrätten anfört i nämnda avgörande inte skäl att betvivla att kravet på likabehandling har iakttagits.

I förevarande mål är det dock en annan fråga som är uppe för prövning. Frågan gäller om anbudsgivaren, dvs. Skanska, har rätt att åberopa egna referenser, dvs. hos Skanska själv. Av förfrågningsunderlaget framgår vad gäller referenser följande i punkten UFB.52.

Samtliga referenser skall innehålla namn och kontaktuppgifter på beställare, projektbenämning, volym på uppdraget, anbudsgivarens roll samt utförandetid.

Referenserna kan komma att kontaktas i avseende att verifiera att:

- Lämna uppgifter är riktiga
- Uppdragen har genomförts kontraktenslignat med godkänt resultat samt att anbudsgivaren levererat en fullgod tjänst inom avtalade tider.

Förvaltningsrätten delar JM:s ståndpunkt att det inte kan godtas att anbudsgivaren lämnar egna referenser hos sig själv, eftersom själva syftet med referenser är att anbudsgivarens presentation av uppgifterna ska kunna bekräftas av någon utomstående, som inte har ett eget intresse av att an-

budsgivaren ska erhålla kontrakt. Att referentens uppgift inte är att "lämna värdeomdömen om en viss person eller organisation", som Stockholms stad anför, påverkar inte förvaltningsrättens bedömning i denna del.

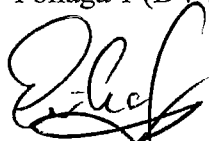
I Skanskas referensuppdrag är referenspersonen i projekt nr 1, 4 och 5 enligt e-postadressen knuten till Skanska. Dessa referensuppdrag borde därför inte ha godtagits på det sätt som Skanska presenterat dem. Skanskas anbud borde av detta skäl ha uteslutits. Att Stockholms stad ändå godtagit deras anbud strider mot likabehandlingsprincipen. Att Stockholms stad ifråga om referensuppdrag gett Skanska möjlighet att åberopa företags-interna referenser, utan att denna möjlighet framgått av förfrågningsunderlaget så att övriga anbudsgivare kunnat utnyttja denna möjlighet, strider enligt förvaltningsrättens mening också mot transparensprincipen.

Slutsats

Förvaltningsrätten har funnit att en av JM:s invändningar har haft fog för sig, nämligen att Skanskas åberopande av egna referenser hos Skanska inte borde ha godtagits. Om Skanskas anbud rätteligen hade uteslutits skulle Stockholms stad ha varit tvungen att självmant besluta att upphandlingen skulle göras om, eftersom inga anbud då funnits kvar att utvärdera. JM, som lämnat det lägsta anbudspriset, skulle då ha haft en möjlighet att – genom att i anbudets nya version iaktta de krav som Stockholms stad nu menar att JM ej uppfyllt – erhålla kontaktet. JM kan därför ha åsamkats skada av att Stockholms stad felaktigt godkänt Skanskas anbud. JM:s ansökan ska därför bifallas genom att förvaltningsrätten förordnar att upphandlingen ska göras om.

HUR MAN ÖVERKLAGAR

Detta avgörande kan överklagas. Information om hur man överklagar finns
i bilaga 1 (DV 3109/1A LOU).

Erika Odung

Rådman

David Munck har föredragit målet.

SVERIGES DOMSTOLAR

HUR MAN ÖVERKLAGAR - PRÖVNINGSTILLSTÅND

Den som vill överklaga förvaltningsrättens beslut ska skriva till Kammarrätten i Stockholm.

Skrivelsen ska dock skickas eller lämnas till förvaltningsrätten.

Överklagandet ska ha kommit in till förvaltningsrätten **inom tre veckor** från den dag då klaganden fick del av beslutet. Om beslutet har meddelats vid en muntlig förhandling, eller det vid en sådan förhandling har angetts när beslutet kommer att meddelas, ska dock överklagandet ha kommit in inom tre veckor från den dag domstolens beslut meddelades. Tiden för överklagandet för offentlig part räknas från den dag beslutet meddelades.

Om sista dagen för överklagandet infaller på lördag, söndag eller helgdag, midsommarafton, julafton eller nyårsafton räcker det att skrivelsen kommer in nästa vardag.

För att ett överklagande ska kunna tas upp i kammarrätten fordras att **prövningstillstånd** meddelas. Kammarrätten lämnar prövningstillstånd om

1. det finns anledning att betvivla riktigheten av det slut som förvaltningsrätten har kommit till,
2. det inte utan att sådant tillstånd meddelas går att bedöma riktigheten av det slut som förvaltningsrätten har kommit till,
3. det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att överklagandet prövas av högre rätt, eller
4. det annars finns synnerliga skäl att pröva överklagandet.

Om prövningstillstånd inte meddelas står förvaltningsrättens beslut fast. Det är därför viktigt att det klart och tydligt framgår av överklagandet **till kammarrätten varför man anser att prövningstillstånd bör meddelas.**

Skrivelsen med överklagande ska innehålla

1. Klagandens person-/organisationsnummer, postadress, e-postadress och telefonnummer till bostaden och mobiltelefon. Adress och telefonnummer till klagandens arbetsplats ska också anges samt eventuell annan adress där klaganden kan nå för delgivning. Om dessa uppgifter har lämnats tidigare i målet – och om de fortfarande är aktuella – behöver de inte uppges igen. Om klaganden anlitar ombud, ska ombudets namn, postadress, e-postadress, telefonnummer till arbetsplatsen och mobiltelefonnummer anges. Om någon person- eller adressuppgift ändras, ska ändringen utan dröjsmål anmälas till kammarrätten.
2. den dom/beslut som överklagas med uppgift om förvaltningsrättens namn, målnummer samt dagen för beslutet,
3. de skäl som klaganden anger till stöd för en begäran om prövningstillstånd,
4. den ändring av förvaltningsrättens dom/beslut som klaganden vill få till stånd,
5. de bevis som klaganden vill åberopa och vad han/hon vill styrka med varje särskilt bevis.

Adressen till förvaltningsrätten framgår av domen/beslutet.

I mål om överprövning enligt lagen (2007:1091) om offentlig upphandling eller lagen (2007:1092) om upphandling inom områdena vatten, energi, transporter och posttjänster får avtal slutas innan tiden för överklagande av rättens dom eller beslut har löpt ut. I de flesta fall får avtal slutas när tio dagar har gått från det att rätten avgjort målet eller upphävt ett interimistiskt beslut. I vissa fall får avtal slutas omedelbart. Ett överklagande av rättens avgörande får inte prövas sedan avtal har slutits. Fullständig information finns i 16 kapitlet i de ovan angivna lagarna.

Behöver Ni fler upplysningar om hur man överklagar kan Ni vända Er till förvaltningsrätten.